

MEMÒRIA SOBRE L'ADQUISICIÓ D'UNA SÈRIE DE FOTOGRAFIES D'AGUSTÍ CENTELLES, PATRICIO SALINAS, ROSA VIVES, J. LAURENT I STEF, I UNA CARPETA AMB 37 FOTOGRAFIES DE LA SAETA, DINTRE DEL PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

L'empresa Juan Naranjo SL, ha ofert al Departament de Cultura les obres següents:

- 7 fotografies d'Agustí Centelles, datades entre 1936 i 1939.
- La sèrie de 16 fotografies titulada *La Paloma* de Patricio Salinas, datada en 1989.
- 4 fotogrames de Rosa Vives datats en 1978, i la sèrie de 10 fotografies, titulada *Urban Shadows. Lesseps & Sant Gervasi Sud*, del 2010.
- La fotografia *Canteras de Tarragona* de 1866-1867, del fotògraf J. Laurent.
- Una sèrie de 5 fotografies de paisatge de Barcelona i voltants, del fotògraf Stef.
- Una carpeta amb 37 pàgines de fotografies i reproduccions de les pàgines de la revista *La Saeta*.

Historia i context de l'obra

La proposta inclou un conjunt heterogeni d'obres fotogràfiques que abasta des de la fotografia del segle XIX fins a produccions del segle XX i principis del XXI. El conjunt està format per obres representatives de la fotografia històrica, documental i experimental, amb tiratges d'època o posteriors.

Les fotografies d'Agustí Centelles capturen diversos episodis de la Guerra Civil i de l'exili. Amb la seva càmera Leica, Centelles (1909-1985) va immortalitzar episodis de la Guerra Civil que s'han convertit en icones. És un dels pioners del fotoperiodisme modern a Europa, sovint comparat amb Robert Capa.

Nascut a València, de petit es va traslladar amb la família a Barcelona. Va aprendre l'ofici a través de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya i va desenvolupar la seva tasca de reporter gràfic en mitjans com *El Día Gráfico*, *La Humanidad*, *Diario de Barcelona*, *La Publicidad* o *La Vanguardia*.

La matinada del 19 de juliol de 1936, Centelles va ser el primer periodista gràfic de Barcelona que va sortir al carrer per documentar els fets del cop d'Estat feixista i la resposta popular. El seu objectiu era captar els consells de guerra, la

formació de milícies, la sortida de columnes al front, així com la batalla de Terol i l'activitat del front d'Aragó. Allà va dirigir la Unitat de Serveis Fotogràfics de l'Exèrcit de l'Est (1937). Poc després, es va fer càrrec del gabinet fotogràfic del Departament Especial d'Informació de l'Estat, on va treballar amb el comissari de propaganda de la Generalitat, Jaume Miravittles, i els fotògrafs Salvador Pujol i Pere Català i Roca.

Després de la derrota republicana, va haver d'exiliar-se a França, on, com molts altres refugiats, va ser internat en camps de concentració: primer a Argelès i després a Bram. Però la seva vocació de cronista no va decaure. Allà, amb Salvador Pujol, van muntar un laboratori fotogràfic clandestí i van documentar les condicions de vida dels refugiats.

Fins al final del franquisme no va poder difondre la seva obra. El 1976 va recuperar l'arxiu que havia deixat amagat a Carcassona feia 32 anys, que constava d'uns 4.000 negatius de la II República, la Guerra Civil espanyola i l'exili. El 1978 va realitzar la seva primera exposició amb aquest material recuperat: *Imatges d'un reporter*. Aquestes fotografies constitueixen avui una de les principals fonts gràfiques per conèixer la història contemporània d'Espanya.

Per altra banda, la sèrie *La Paloma* de Patricio Salinas correspon a l'etapa de l'autor a Barcelona. Aquesta ciutat va esdevenir un altre imaginari, on després de diverses visites es va enamorar de la ciutat i de la seva història. Més tard es va traslladar a viure al barri del Raval, Districte V, conegut també com a barri xinès. Després de llegir *Diari d'un lladre* del dramaturg Jean Genet, va voler recórrer els carrers del Raval i conèixer la gent que hi vivia. Les múltiples històries de Barcelona, i en particular d'aquest barri, el van seduir.

Patricio Salinas (Valparaíso, 1949) és fotògraf, periodista i escriptor. Ha cursat estudis de Sociologia, Història de les Idees i Fotografia, i disposa d'un màster en Fotoperiodisme per la Universitat de Sundsvall (Suècia). La seva obra forma part de col·leccions i institucions com el Centro Nacional de Arte Contemporáneo de Cerrillos (Santiago de Xile), la Dirección de Asuntos Culturales del Ministeri de Relacions Exteriors (DIRAC) de Xile i el Museo Moderno de Estocolmo.

La seva pràctica s'articula entorn de la necessitat d'indagar en la història com a compromís i de la idea de la càmera com a eina d'escriptura del temps, deixant

un paper actiu a l'espectador en la construcció del relat. Les obres incorporades s'insereixen en aquest marc d'interès per la història, la memòria i el registre, documentant un espai emblemàtic de la cultura popular barcelonina i els seus rituals de sociabilitat, amb imatges de gent ballant que actuen com a testimoni d'un paisatge humà i nocturn avui ja transformat.

La seva obra es configura com un assaig visual de naturalesa existencial. Això significa que les imatges articulen un discurs al voltant de les coordenades de la seva existència i aborden temes relacionats amb la fragilitat i la incertesa humanes, la memòria col·lectiva i individual, la violència que travessa la societat, la recerca de la història no escrita i la de la seva pròpia identitat. El seu treball visual es fonamenta en experiències personals, a partir de les quals sorgeixen les seves reflexions i pensaments que desemboquen en un discurs visual. D'aquesta manera, es defineixen els eixos temàtics que li donen sentit i que comparteix.

Rosa Vives (Manresa, 1949) és llicenciada en Belles Arts i diplomada en Gravat i Estampació (UB, 1973), així com llicenciada en Història de l'Art (UB, 1983). És doctora en Belles Arts (UB, 1985) i ha estat catedràtica de Pintura-Gravat a la Facultat de Belles Arts de la UB (1975–2019). Des del 2019 és Professora Honorífica.

Ha impartit docència especialitzada i formació en teoria, història i pràctica del gravat, i ha participat en projectes de recerca vinculats a l'experimentació artística i l'obra gràfica. Les peces presents en aquesta proposta (fotogrames i una obra única en tècnica mixta) aporten una línia d'experimentació i d'encreuament entre fotografia i pràctiques gràfiques. L'ús del fotograma i de tècniques mixtes situa a l'autora dins de pràctiques que exploren els límits del mitjà fotogràfic i que complementen les peces de caràcter més històric o documental.

Canteras de Tarragona, de J. Laurent, és un clar exemple de l'obra de l'artista. Juan Laurent va ser un dels fotògrafs més importants que van treballar a Espanya durant el segle XIX. Establert a Madrid el 1843, va començar a interessar-se per la fotografia el 1855, prenent vistes panoràmiques de ciutats, paisatges, monuments, obres públiques i obres d'art de la península Ibèrica, així com retratant personalitats i tipus populars.

La seva obra conforma un dels conjunts visuals més complets i heterogenis de l'Espanya de la segona meitat del segle XIX, recollint les personalitats més destacades, els monuments i obres d'enginyeria més importants, les vistes de ciutats, els tipus populars i els béns artístics més rellevants. Es tracta d'un recorregut per la memòria d'un país que, tot mantenint les seves tradicions més arrelades, experimentava profunds canvis socials, polítics i industrials, obrint pas a nous aires de modernitat.

La importància del llegat d'aquest fotògraf queda palesa a través de les nombroses imatges seves que es conserven actualment en col·leccions públiques i privades de diversa índole, i constitueix el punt de partida d'aquesta iniciativa que pretén posar en valor les quantioses i interessants fotografies custodiades per diferents museus.

També s'hi inclouen fotografies del segle XIX atribuïdes a Stef, fotògraf barceloní de la dècada de 1860 vinculat a la producció de retrats i d'imatges de circulació comercial pròpia dels tallers fotogràfics urbans. Aquestes obres contribueixen a ampliar la mostra de procediments i formats del període. La seva inclusió completa el conjunt amb una mirada de caràcter topogràfic i reforça la representació de la fotografia de paisatge vinculada a Barcelona dins la Col·lecció Nacional de Fotografia.

Finalment, la proposta incorpora una carpeta amb 37 pàgines de fotografies de la revista *La Saeta*, publicada a Barcelona a finals del segle XIX. Es tracta d'un material que conserva valor de testimoni i d'ús social de la imatge impresa, amb autoria no identificada. La seva presència reforça la dimensió de cultura visual i difusió fotogràfica en el context barceloní del període.

L'interès d'aquest conjunt rau en la seva capacitat de representar de manera completa i heterogènia la història de la fotografia a Catalunya, des del segle XIX fins al segle XXI. La combinació d'obres històriques, documentals i experimentals, juntament amb la presència de noms cabdals com J. Laurent, Stef, Agustí Centelles, Patricio Salinas i Rosa Vives, permet conèixer no només l'evolució tècnica i estètica del mitjà, sinó també els canvis socials, culturals i humans que reflecteix. Aquest conjunt enriqueix la Col·lecció Nacional de Fotografia aportant una mirada ampla i diversa sobre la memòria, la identitat i la

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

pràctica fotogràfica a Catalunya, convertint-se en un referent imprescindible per a la comprensió de la història i la cultura visual.

Atès l'interès de les obres, es creu convenient adquirir-les per tal que passin a formar part del fons patrimonial de la Generalitat de Catalunya. L'adquisició compta amb l'informe favorable de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya, així com el seu preu, que es pot considerar del tot raonable.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Fitxa tècnica de les obres

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Agustí Centelles amb la seva cambra* (Front Aragó)
Data: 1937
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 17 x 23 cm
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Milicians partint al front* (Rambles, Barcelona)
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 17 x 23 cm
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Eleccions* (Barcelona)
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 18 x 24 cm
Tiratge: dècada de 1970

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Eleccions* (Barcelona)
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Col·lectivització transporti, CNT* (Barcelona)
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Barcelona*
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 18 x 24 cm
Tiratge: dècada de 1970

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

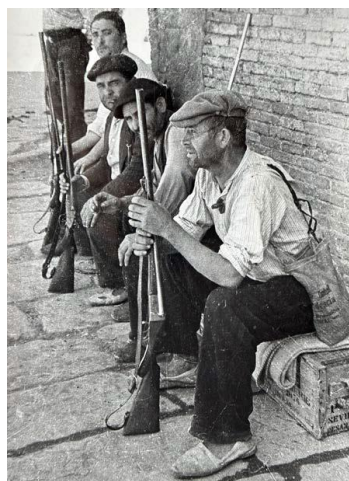
Autor: Agustí Centelles
Títol: *Camp refugiats* (França)
Data: 1939
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 18 x 24 cm
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Guerrillers de la Columna Durruti* (Bujaraloz)
Data: 1937
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 17 x 23 cm
Tiratge: dècada de 1970

Autor: Agustí Centelles
Títol: *Control carteres* (Biescas, Osca)
Data: 1936
Tècnica: Gelatina de plata, segell humit
Mesures: 24 x 18 cm
Tiratge: dècada de 1970

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autor: Patricio Salinas
Títol: Sèrie *La Paloma*, Barcelona (16 fotografies)
Data: 1989
Tècnica: Gelatina de plata, segell sec, tiratge d'època
Mesures: mides varies

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

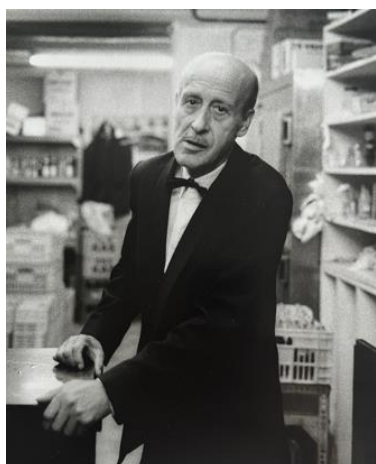
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

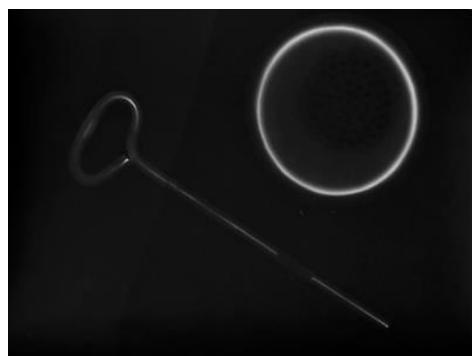
Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autora: Rosa Vives
Títol: *Fotogramas*
Data: 1978
Tècnica: Gelatina de plata, tiratge d'època
Mesures: 24 x 18 cm

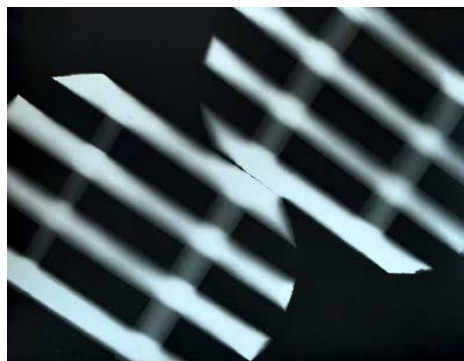

Portaferrixa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autora: Rosa Vives
Títol: *Fotogramas*
Data: 1978
Tècnica: Gelatina de plata, tiratge d'època
Mesures: 24 x 18 cm

Autora: Rosa Vives
Títol: *Fotogramas*
Data: 1978
Tècnica: Gelatina de plata, tiratge d'època
Mesures: 24 x 18 cm

Autora: Rosa Vives
Títol: *Fotogramas*
Data: 1978
Tècnica: Gelatina de plata, tiratge d'època
Mesures: 24 x 18 cm

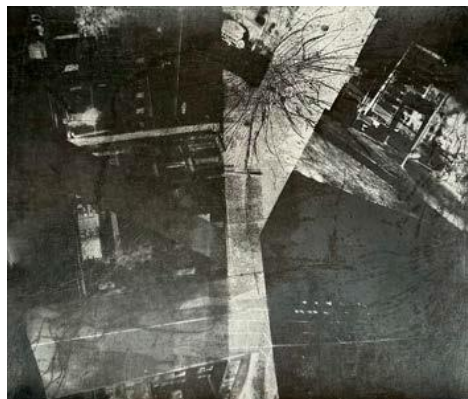
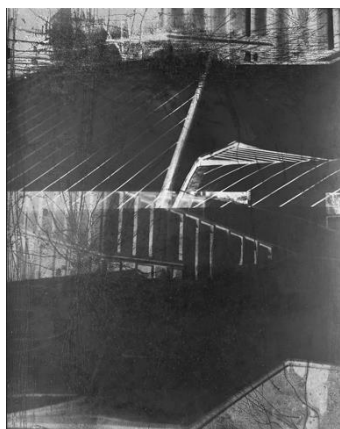
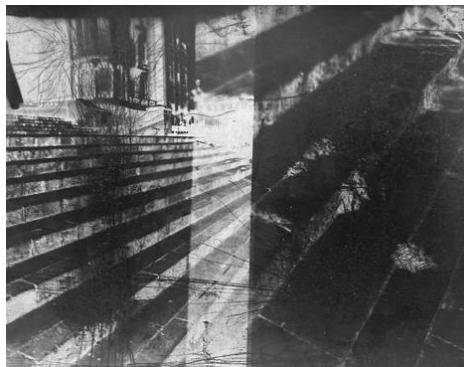
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autora: Rosa Vives

Títol: *Urban shadows. Lesseps & Sant Gervasi Sud* (10 fotografies)

Data: 2010

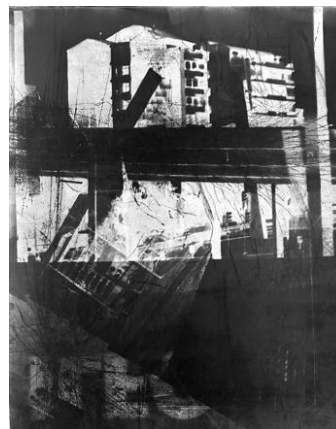
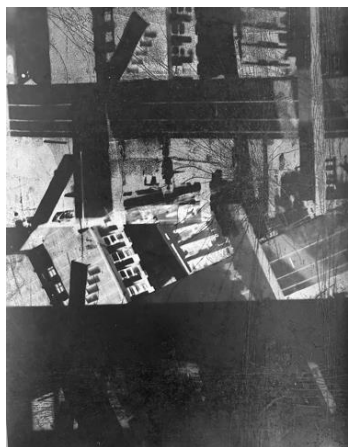
Tècnica i mesures: Camisa de cartolina negra de 52x 42 cm. que aplega el conjunt de 10 imatges en tècnica mixta: nou fotogrames i gravats a l'aiguafort sobre paper sensibilitzat: 51 x 41 cm., més un fotograma i gravat a l'aiguafort sobre paper sensibilitzat: 34 x 27 cm., a la portada. Cada ítem és signat al dors per l'artista, exemplar únic.

Portaferriça, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

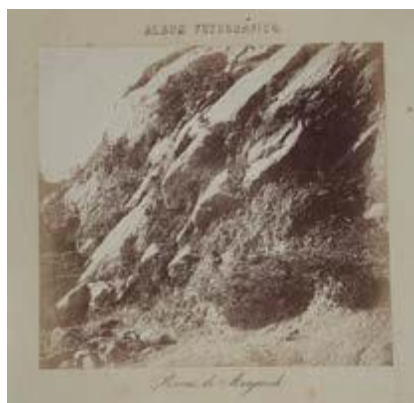

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autor: J. Laurent
Títol: *Canteras de Tarragona*
Data: 1866-1867
Tècnica: Paper albuminat, tiratge d'època
Mesures: 23,5 x 33,5 cm

Autor: Stef
Títol: Sèrie de 5 fotografies de paisatge de Barcelona i voltants
Data: dècada de 1860
Tècnica: Paper albuminat, tiratges d'època
Mesures: 22 x 24 cm

Portaferriça, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Autor: Desconegut

Títol: Carpeta amb 37 pàgines de fotografies i reproduccions de les pàgines de la revista *La Saeta*, on van ser publicades, Barcelona

Data: 1898-1899

Tècnica: Citrats, tiratges d'època

Mesures: 30 x 45 cm

Portaferrixa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740

Generalitat de Catalunya

Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Portaferriça, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740